

АРТЪР КОНАН ДОЙЛ

КРАЖБАТА НА ЧЕРТЕЖИТЕ

Превод от английски: Ю. Дончев, Л. Весов, Ц. Добруджалиев, Вела
Каралийчева, 1992

chitanka.info

През втората половина на ноември 1895 година над Лондон надвисна гъста, жълта мъгла. От понеделник до четвъртък през прозорците ни на Бейкър Стрийт едва можеха да се различат очертанията на къщите на отсрещната страна на улицата. Холмс прекара първия ден от тази седмица, като подреждаше своите големи книги със спомени. Вторият и третият бяха посветени на средновековната музика — любимото му занимание в последно време. Но на четвъртия ден, когато станахме след закуска и видяхме тежката, тъмна мъгла, която образуваше големи водни капки по стъклата, забелязах, че нетърпеливата и енергична натура на моя другар не може да се примирява повече с това безделие. Той започна да се разхожда неуморно из гостната, обзет от същинска треска, като търсеше отдушник за енергията си.

— Няма ли нещо интересно във вестниците, Уотсън?

Аз знаех, че под „интересно“ Холмс разбираше новини за извършени престъпления. Но новините бяха за възможната война, за неизбежната смяна на правителството, а всичко това не интересуваше моя другар. В рубриката за произшествията не намирах нищо, освен обичайните отегчителни пошлости. Холмс въздъхна тежко и започна отново да ходи из стаята.

— Лондонският престъпник е нетърпимо същество — каза той със сърдит тон, също като ловец, пропуснал лова. — Погледнете през прозореца, Уотсън. Вижте как тук-там се мяркат минавачи — едва изплуват от мъглата и тя отново ги поглъща. Крадецът или убиецът би могъл сега да се разпорежда из Лондон също така спокойно, както е спокоен тигърът в джунглите.

— Но тук станаха доста кражби — казах аз.

Холмс презрително подсвирна.

— Такова чудно време би могло да се използва за нещо похубаво — каза той. — За обществото е щастие, че аз не съм престъпник.

— Наистина, голямо щастие! — съгласих се аз.

— Предполагам, че аз щях да бъда като Арукс или Уодхаус, или който и да е друг от ония петдесет души, които с такава наслада биха ме лишили от живота. Добре, че в латиноамериканските страни — тези огнища на престъпността — няма такива мъгли, както у нас. О,

Юпитер! Ето, струва ми се, нещо, което ще разсее малко нашето отегчение.

Това беше слугинята с телеграма в ръка. Холмс я отвори и избухна в смях.

— Отлично, отлично! — каза той. — Сега ще дойде брат ми Майкрофт Холмс. Можете ли да си представите?

— А защо не? — попитах аз.

— Защо не ли? Защото да го срещнете тук е все едно да срещнете трамвай в село. Майкрофт си има свои релси, по които се движи. Жилището в Пал Мал, Клубът на Диоген, Уайтхол — ето неговият кръг. Той е идвал при мен един-единствен път. Какво ли е могло да го застави да излезе от релсите си?

— Не обяснява ли за какво ще дойде?

Холмс ми подаде телеграмата.

Трябва да ви видя заради Кадоган Уест. Ще дойда сега.

Майкрофт.

— Кадоган Уест ли? Слушал съм това име.

— То нищо не говори нито на ума ми, нито на сърцето ми. Но да направи Майкрофт такъв *суп д'етат*^[1], това е все едно, планета да изхвъркне от орбитата си. Ама знаете ли, какъв е този Майкрофт?

Аз помнех смътно, че Холмс ми е разправял нещо за него по време на нашето приключение с преводача грък.

— Вие ми разправяхте — казах аз — че той изпълнява някакви тайни поръчения на британското правителство.

Холмс се усмихна.

— Твърде малко ви познавах тогава. Човек трябва да бъде скромнен, когато говори за висши държавни работи. Вие сте прав, като мислите, че той изпълнява заповеди на британското правителство. Но няма да сгрешите, ако кажете, че той е самото британско правителство.

— Драги Холмс!

— Струва ми се, че ви учудих. Майкрофт получава 450 лири годишно, остава си на подчинение там, няма никаква гордост, няма да

получи никога ордени или титли, но винаги ще бъде най-необходимият човек в страната.

— Как така?

— Неговото положение, виждате ли, е изключително. Той си го е измислил сам. Досега такъв чиновник не е имало и няма да има в бъдеще. Той има остър и методичен ум, обладава поразителна памет. Същите тези способности, които аз използвах в работата си на детектив, той използва за своята работа. Докладите на всяко отделно министерство се предават на него, а той е главното ведомство, което прави изводите. Всички останали там са специалисти, а неговата специалност е да бъде всезнаещ. Да предположим, че на някой министър са необходими сведения за флотата, за Индия, за Канада и биметализма; той може да получи сведения от всяко министерство поотделно за всеки от тези въпроси, но само Майкрофт може да ги събере в един фокус и да каже, как всеки фактор ще влияе на останалите. Отначало прибегвах до неговите услуги за удобство, но сега той съумя да им стане необходим. В неговия огромен мозък и най-разнообразният материал се разпределя в строг ред. Неговата дума неведнъж е направлявала политиката на Англия. Той живее с нея. Той мисли само за нея, освен в малкото случаи, когато аз искам съвети за моите дребни задачи. Но сега Юпитер се е спуснал от небесата на грешната земя. Какво ли означава това? Какъв е този Кадоган Уест и какво е отношението му към Майкрофт?

— Знам, знам! — извиках аз, като се впуснах да търся вестника. — Да, ето го! Кадоган Уест — това е същият млад човек, когото са намерили мъртъв до насипа на подземната железница във вторник сутринта.

Холмс стана от мястото си.

— Това е сериозна работа, Уотсън. Смърт, която е заставила моя брат да измени привичките си, не може да бъде обикновена. Какво общо има той с нея? Случаят, доколкото си спомням, беше доста прост. Младият човек, очевидно, е паднал от влака и е умрял. Той не е бил ограбен и не е имало никакви причини да се подозира, че е жертва на насилие. Нима не е така?

— Случаят е бил разследван и са се появили нови факти — казах аз. — Като се замисли човек, този случай изглежда доста любопитен.

— Ако се съди по впечатлението, което е произвел върху моя брат, трябва да е необикновен. — Холмс се протегна на канапето. — А сега, Уотсън, съобщете ми фактите.

— Името на младия човек е Артър Кадоган Уест. Двадесет и три годишен, среден на ръст, от знатен род, служещ във военния арсенал — в Уолидж.

— Чиновник. Ето ви и връзката с Майкрофт!

— Той е заминал от Уолидж в понеделник вечерта. Последна го е видяла през този ден неговата годеница, госпожица Вайолет Уестбъри, с която той се е разделил внезапно вечерта в седем и половина в мъглата. Недоразумение между тях не е имало и тя не може да даде никакво обяснение за неговото изчезване. Всичко, което знае за него е, че тялото му е било намерено от железопътния пазач Мейсън върху насипа на подземната железница в Лондон, близо до гара Елдхайт.

— Кога?

— В шест часа сутринта във вторник. Тялото лежало вляво от насипа, до самата гара, на мястото, където влакът излиза от тунела. Главата била разбита — това би могло да стане при падането от влака. Ако то е било пренесено на това място от съседната улица, престъпникът е трябвало да мине през бариерата, до която неотлъчно стои железопътен пазач. Този факт не подлежи на съмнение.

— Отлично. Работата е напълно ясна. Този човек, мъртъв или жив, е бил хвърлен или е паднал от влака. Продължавайте.

— Влаковете, минаващи по линията, на която е било намерено тялото, се движат от запад на изток; някои от тях са от Метрополитен, други от Уилсдънската линия. Може да се установи, че този млад човек е пътувал именно по тази посока и то късно през нощта; но къде именно се е качил на влака, това не може да се каже.

— Неговият билет би могъл да ни даде пълен отговор на този въпрос.

— У него не са намерили билет.

— Не са намерили? Боже мой, Уотсън, това е наистина странно. Моят опит ми показва, че не можеш да се качиш на влака от Метрополитен, без да имаш билет. Очевидно, младият човек е имал билет. Да не би да са му го взели, за да не се разбере от коя станция се е качил във влака? Много е възможно и това. Или пък го е изгубил във

влака? Също — възможно. Във всеки случай интересен факт. Предполагам, че следи от грабеж не е имало?

— По всичко личи — не. Ето списъкът на намерените у него вещи. В кесията му е имало две лири и петнадесет шилинга. Друго — чекова книжка от Уолиджкия клон на Централната им банка. Благодарение на нея е било установено името му. Намерили са и два билета за Уолиджкия театър за същата тази вечер. И една малка връзка технически документи.

Холмс радостно възкликна:

— Ето ти на най-послед, Уотсън! Британското правителство, Уолиджкия военен арсенал, технически документи, моят брат Майкрофт — и веригата е съставена. Но ето го и него самият, ако не се лъжа.

След минута в стаята се появи високата, едра фигура на Майкрофт Холмс. Неговото добре сложено, едро тяло беше възплъщение на самата инертност; той имаше такова могъщо чело, такива живи стоманени очи, такива рязко очертани устни, че всеки от пръв поглед забравяше тялото и виждаше само олицетворението на могъщ ум.

Зад него вървеше нашият стар приятел Лестрейд от Скотланд Ярд. Сериозните лица на двамата не предвещаваха нищо весело. Мълчаливо си стиснахме ръцете, Майкрофт свали палтото си и седна на едно кресло.

— Във висша степен неприятна случка, Шерлок — каза той. — Никак не обичам да променям привычките си, но тук вече нищо не можеше да се направи. При сегашното положение на нещата в Сиам, моето отсъствие от кантората може да доведе до ужасно нещастие. Но в случая това е истинска криза. Никога още не съм виждал министър-председателя така изплашен. Колкото пък до адмиралтейството — то гъмжи, като разтревожен кошер. Вие знаете ли за случая?

— От вестниците. Какви са тези технически документи?

— О, там е цялата работа! За щастие, те не са попаднали в печата. Вестникарите щяха да подскочат до небето, ако бяха узнали, какви документи са това. Това бяха чертежите на подводницата „Брус-Партигтън“.

Майкрофт Холмс говореше с тържествен тон, който показваше сериозността на работата.

— Вие сигурно сте слушали за тази подводница? Мислех, че за нея знаят всички.

— Слушал съм само името ѝ — каза Шерлок.

— Нейното значение е огромно. Това е една от най-важните държавни тайни. Морската война става невъзможна там, където действат подводниците „Брус-Партингтън“. Преди две години за монопола върху тях беше заплатена огромна сума. За запазване на тайната бяха взети всички мерки. Тези чертежи, съдържащи около тридесет патента, всеки от който е необходим за правилното функциониране на цялото, се пазеха в особено помещение в Уолиджкия арсенал. Тях никой, под никакъв предлог, не смееше да изнесе от там, дори за минутка. Ако главният специалист по корабостроенето искаше да ги види, трябваше да идва в Уолидж. Така или иначе ние ги намираме в джоба на убития млад чертожник в центъра на Лондон! От служебна гледна точка това е ужасно.

— Но нали сте ги намерили?

— Не, Шерлок, не! Там е работата. Не ги намерихме. От Уолидж са взети всичко десет документа. В джобовете на Кадоган Уест намерихме седем. Трите най-важни чертежа липсват. Вие трябва да ги намерите, Шерлок. Забравете вашите малки полицейски задачи. Сега ви предстои да решите задача, засягаща жизнените интереси на нацията. Защо Кадоган Уест е взел тези книжа, къде са липсващите три чертежа, как го е сполетяла смъртта, как е попаднало тялото му там, по какъв начин може да се поправи злото? Дайте отговор на тези въпроси и вие ще направите голяма услуга на родината.

— Защо не я направите вие, Майкрофт? Вие сте обладате същите способности на ясновидец, както и аз.

— Твърде е възможно, Шерлок. Но остава въпросът за откриването на подробностите. Дайте ми ги и аз, без да ставам от креслото, ще ви представя пълното решение на задачата. Но да тичам тук и там, да разпитвам железничарите, да лазя по земята с лупа в ръка — това не е за мен. Не, не, вие сте единственият човек, който може да разреши случая. Ако ви се иска да видите в скоро време името си в списъка на представените за орден...

Моят другар се усмихна и поклати глава.

— Аз водя играта, заради самата игра — каза той. — Загадката не е безинтересна и аз ще бъда доволен да се позанимая с нея. Нямата

ли още някои факти?

— Аз набелязах по-важните от тях на един лист, заедно с някои адреси, които могат да ви бъдат полезни. Тези документи се пазят от господин Джеймс Уолтърс, изброяването на неговите титли и ордени представлява две колони от служебния му списък. Той е побелял в службата си, приеман е в най-добрите семейства в Лондон, а патриотизмът му е въвн от всякакво подозрение. Той е един от двамата, които имат ключ от шкафа, където се пазеха чертежите. Мога да прибавя, че документите сигурно са били в кантората през цялото работно време в понеделник и че господин Джеймс е заминал за Лондон в три часа през деня, като е взел ключа си. Цялата вечер той е бил в дома на адмирал Синкълър на Бъркли Скуеър.

— Проверен ли е този факт?

— Да, неговият брат, полковник Валънтайн Уолтърс, удостовери часа на неговото излизане от Уолидж, а адмирал Синкълър — часа на пристигането му в Лондон; за това господин Джеймс престава да бъде действащо лице в драмата.

— Кой държал втория ключ от шкафа?

— Главният чертожник, господин Сидни Джонсън. Той е четиридесетгодишен, женен, с пет деца. Мълчалив човек, меланхоличен, ползва се с отлично име. Сред колегите си не е особено популярен, но много работи. Ние, разбира се, го викахме на разпит. Според думите му, потвърдени само от сведенията на жена му, той е прекарал цялата вечер в понеделник след работа вкъщи, неговият ключ от шкафа с документите през цялото време е бил окачен на верижката на часовника му.

— Разкажете сега нещо за чертожника Кадоган Уест.

— Той служи вече десет години и се справя добре. Има име на сприхав, несдържан, но честен и искрен човек. Нищо не можем да кажем против него. В кантората той беше подчинен на Джонсън. Поради естеството на работата си, той трябваше всекидневно да преглежда тези книжа. Друг никой нямаше достъп до тях.

— Кой е заключил шкафа с документите в онази вечер?

— Господин Сидни Джонсън.

— В такъв случай, ясно е, кой ги е взел. Те са били намерени у чертожника Кадоган Уест. Значи... нима това не е ясно?

— Да, да, всичко това е така, но все пак много неща остават неизяснени. Преди всичко, защо ги е взел той?

— Предполагам, че тези документи са били ценни?

— За тях лесно могат да се получат няколко хиляди лири.

— Може би е имало някаква друга причина да бъдат донесени в Лондон? Може да не е било само за пари?

— Едва ли.

— В такъв случай, трябва да приемем като основна хипотеза, че някой е искал да продаде книжата. Младият Уест ги е взел, можел е да направи това с подправен ключ...

— Трябвали са му няколко ключа, за да отвори и входната врата, и вратата на стаята.

— Значи е имал няколко подправени ключа. Той е занесъл книжата в Лондон, за да продаде тайната, като е имал намерение на следващото утро да ги върне обратно в шкафа, преди изчезването им да бъде забелязано. В Лондон, по време на своето изменническо начинание той е загинал.

— Как?

— Да предположим, че е пътувал обратно за Уолидж, бил е убит и изхвърлен от вагона.

— Елдхайт, където е открито тялото, се намира отвъд Лондонския мост, а там има разклонение за Уолидж.

— Навярно има и куп обстоятелства, които се могли да го накарат да мине покрай Лондонския мост. Може, например, да е имал неприятен разговор с някого във вагона. Разговорът да е довел до бурна разпра, по време на която са го убили. Възможно е, той да се е опитал да скочи от вагона и да е паднал. Имало е гъста мъгла и всичко това вероятно е останало незабелязано. По-добро обяснение засега нямаме. Но още колко подробности остават неизяснени. Да допуснем, че Кадоган Уест е избрал тази вечер за преговори с чужди агенти. И изведнъж е купил билети за театър, изпратил годеницата си до половината път и после изчезнал. Това е много странно. Ето възражение № 1. Възражение № 2: да допуснем, че той е стигнал до Лондон и се е срещнал с агентите. До сутринта трябва да върне книжата в шкафа, защото иначе измяната ще бъде открита. Но той е взел и десетте чертежа. В джоба му са намерени седем. Какво е станало с останалите три? Той сигурно не би ги оставил в ръцете на

агента по свое желание. И после, къде са парите, които е получил? В джобовете му би трябвало да има голяма сума.

— За мене работата е напълно ясна — забеляза Лестрейд. — Той е взел книгата, за да ги продаде. Видял се е с агента. Не са се споразумели за цената. Той си е тръгнал, но агентът го е последвал. Във влака го е убил, взел е най-важните книга и го е изхвърлил от купето. Това обяснение отговаря на всички факти, не е ли така?

— Защо у него не е намерен билет?

— С този билет може да се установи коя е най-близката гара до къщата на агента. И затова той го е извадил от джоба на убития.

— Добре, Лестрейд, много добре — каза Шерлок Холмс. — Вашата версия не е лоша. Но ако тя е вярна, всичко е свършено. От една страна изменникът е мъртъв, от друга — чертежите на подводницата „Брус-Партингтън“ се намират далече оттук. Какво ни остава да правим тогава?

— Да действате, Шерлок, да действате! — извика Майкрофт, като скочи на крака. — С цялото си същество не приемам това обяснение. Използвайте вашите способности! Идете на местопрестъплението! Не оставайте нищо непроверено. През цялата ваша кариера не ви е попадал друг такъв случай — да направите услуга на родината!

— Добре, добре — каза Холмс, като сви рамене. — Да вървим, Уотсън! А вие, Лестрейд, няма ли да се съгласите да прекарате няколко часа в нашата компания? Ще започнем разследването от гара Елдхайт. Довиждане, Майкрофт, до довечера ще ви известя как вървят работите, но предупреждавам ви още отсега — не очаквайте много.

След един час Холмс, Лестрейд и аз бяхме на платното на подземната железница, там където тя излиза от тунела до самата станция Елдхайт.

Управлението на железницата бе представено от един вежлив, възрастен господин с мораво лице.

— Ето тук лежеше тялото на младия човек — каза той, като сочеше на около три стъпки от релсите. — Не е могло да падне от горе, защото тука има само голи стени. Паднало е, значи, от влака, който, доколкото можахме да установим, е минал оттук в понеделник в полунощ.

— Бяха ли прегледани вагоните?

— Да, и в тях не бяха открити никакви следи от насилие, не се намери и билетът.

— Някоя врата не е ли била отворена?

— Нито една!

— Днес сутринта получихме нови показания — прибави Лестрейд. — Един човек, пътувал с влака около 23 часа и 40 минути покрай Елдхайт, заяви, че е чул тежък удар, като от падане на тяло — тъкмо преди влака да се приближи до станцията. Мъглата е била толкова гъста, че нищо не се е виждало. Той не отдал на случилото се никакво значение. Е, какво прави господин Холмс?

Моят другар стоеше с напрегнат израз на лицето и се вглеждаше в релсите — точно там, където те излизаха от тунела. Елдхайт е възлова гара и затова тук има цяла мрежа от стрелки. В тях бяха устремени внимателните, искрящи очи на Холмс и аз забелязах потръпване по неподвижното му лице. Забелязах онова свиване на устните, на ноздрите и веждите, което тъй добре познавах.

— Стрелките — шепнеше той — стрелките...

— Какво има? Какво искате да кажете?

— Мисля, че по тази линия няма много стрелки.

— Не, те не са много.

— А освен това тази извивка, стрелките и извивката. Кълна се в Юпитер, ако това не е било така.

— Но какво има, господин Холмс? Вие да не намерихте ключа на загадката?

— Идеята, по-добре казано, посоката, не повече. Но работата безусловно става интересна. Изключителна, съвсем изключителна, но... Защо пък да не е така? Не виждам по насипа никакви следи от кръв.

— Едва ли е имало.

— Но аз мислех, че раната е голяма.

— Костта е раздробена, но външните наранявания са незначителни.

— И все пак, би могло да се очаква да има поне малко кръвоизлив. Не може ли да огледам вагона, където е пътувал пътника, който е чул звук от падане в мъглата?

— Боя се, че не може, господин Холмс. Вагоните са откарани и са заминали с други влакове.

— Мога да ви уверя, господин Холмс — каза Лестрейд — че всеки вагон беше прегледан най-грижливо. Аз сам проверих това.

Една от слабостите на моя другар беше нетърпението, с което се отнасяше към хората, които съобразяваха по-бавно.

— Много е възможно — каза той, като се обърна настрана. — Но, както често се случва, не точно тези вагони имах предвид. Уотсън, ние направихме тук всичко, което можахме. Няма да ви безпокоим повече, господин Лестрейд. Мисля, че сега трябва да отидем в Уолидж.

На гарата Холмс написа телеграма до брат си, която ми даде да прочета. Тя гласеше:

Вижда се лъч светлина, но може би е и мираж. Моля изпратете на Бейкър Стрийт списъка на всички чуждестранни шпиони и международни агенти, известни в Англия, и техните пълни адреси.

Шерлок.

— Това може да ни е от полза, Уотсън — каза той, когато сядахме във влака за Уолидж. — Ние несъмнено сме задължени на брат ми Майкрофт за това, че ни даде такава разкошна и забележителна работа.

Енергичното му лице все още изглеждаше напрегнато, което ми говореше, че нещо ново и важно е дало тласък на неговите мисли. Каквато е разликата между ловджийското куче с увиснали уши и свита опашка, излегнало се на припек, и същото това куче, полетяло през глава по прясната следа с блеснали очи, напрегнало всичките си мускули — такава беше разликата между Холмс от тази сутрин и сегашния Холмс. Сега беше друг човек, нямащ нищо общо с меланхоличната фигура в сив халат, която така унило се влачеше от ъгъл в ъгъл.

— Имам достатъчно материал, за да направя изводи — каза той. — Глупак съм, че не предвидих тази възможност. Дори и сега не всичко разбирам. И за мен не всичко е ясно, но ми хрумна нещо, което може да ни отведе много напред. Този човек е намерил смъртта си не на железопътното платно, а на някое друго място и само трупът му е бил сложен на покрива на вагона.

— На покрива?

— Нали е интересно? Но разсъдете сам. Нима е случайност това, че тялото е било намерено на това място, където влакът се тресе и люшка поради разклоненията на линията? Тъкмо на такова място може да се очаква да падне предмет, лежащ на покрива на вагона. Стрелките не биха повлияли така на предмет, лежащ вътре във вагона. Или тялото е паднало от покрива, или имаме работа с твърде рядко съвпадение на случайности. Но да припомним липсата на кръв. Наистина, ако от тялото е текла кръв на друго място, на платното не би трябвало да има кръв. Всеки от тези факти има значение сам по себе си. Ако ги съпоставим, те придобиват двойно значение.

— Ами билета, билета? — извиках аз.

— Вярно. Ние не можахме да обясним липсата на билета. Моята хипотеза обяснява и този факт. С нея се обяснява всичко.

— Но ако предположим, че всичко е станало така, както вие казвате, то ние се отдалечаваме от обяснението на причината за смъртта на Уест. Неговата смърт става още по-загадъчна.

— Може би — каза Холмс — може би.

Той потъна в мълчалив размисъл, от който се отърси едва, когато влакът спря в Уолидж.

— Трябва да направим няколко малки посещения — рече той. — Мисля първо да посетим господин Джеймс Уолтърс.

Домът на знаменития сановник беше прекрасна вила сред зелени поляни, простиращи се до Темза. Когато стигнахме там, мъглата започна да се вдига и бледите лъчи на слънцето я пронизваха. Позвънихме и портиерът ни отвори.

— Господин Джеймс ли, господа? — каза той със скръбно лице. — Господин Джеймс почина тази сутрин.

— Боже мой! — извика поразен Холмс. — От какво е починал?

— Може би ще се качите горе, господа, и ще поговорите с неговия брат, полковник Валънтайн Уолтърс?

— Да, най-добре ще бъде да направим така.

Въведоха ни в полутъмна гостна, където след минута влезе висок, хубав човек с малка брадичка, около петдесетгодишен — помладият брат на покойника. Блуждаещите очи, хлътналите страни и разрешените коси — всичко говореше за тежкия удар, сполетял семейството. Той едва можеше да говори.

— Всичко това се дължи на ужасния скандал — каза той. — Брат ми Джеймс беше много чувствителен, когато ставаше въпрос за честта му и затова не можеше да понесе позора. Това разби сърцето му. Джеймс винаги се гордееше със своето министерство и тази беда за него беше смъртоносен удар.

— Ние се надявахме, че той може да ни даде някакви указания, които да ни помогнат да изясним случая.

— Мога да ви уверя, че всичко това за него беше тайна, както и за вас. Той беше предоставил на полицията всичко, което знаеше. Разбира се, не се съмняваше, че Кадоган Уест е откраднал книгата, но останалото не можеше да проумее.

— Вие самият не можете ли да хвърлите някаква светлина върху тази история?

— Не знам нищо повече от това, което съм чул и чел. Не искам да бъда нелюбезен, но вие ще разберете, господин Холмс, че всички сме така разстроени, и затова бих ви помолил да завършим по възможност по-скоро този разговор.

— Ето, наистина, това е съвсем неочаквано — каза моят другар, когато стигнахме до фойтона. — Интересно е да се знае, дали тази смърт е естествена или бедният е извършил самоубийство! Ако последното е вярно, не се ли е самонаказал по този начин за небрежното си отношение към служебните задължения? Ще трябва да отложим решаването на този въпрос. А сега да се отправим към роднините на Кадоган Уест.

Убитата от скръб майка на младия Уест живееше в малка, но уютна къщичка към края на града. Тя беше много разстроена и не можеше да ни бъде полезна, но при нея имаше една млада девойка с бледо лице, която ни се представи с името Вайълет Уестбъри, годеница на загиналия млад човек, и последното живо същество, което го е видяло в съдбовната нощ.

— Не мога да ви обясня това, господин Холмс — казваше тя. — Не съм мигнала, откакто стана тази трагедия и мислих, мислих, и премислях дни и нощи какво би могло да значи всичко това. Артър беше много благороден човек и добър патриот. Той по-скоро би дал да му отрежат дясната ръка, отколкото да продаде държавна тайна, която му е поверена. Всеки, който го познаваше, знае това.

— Но фактите, госпожице Уестбъри?

— Да, да, съгласна съм, но не мога да ги обясня.

— Нямахте ли той нужда от пари?

— Не, неговите нужди бяха ограничени, а заплатата му беше голяма. Беше спестил няколкостотин лири и ние щяхме да се венчаем около Нова година.

— Не забелязахте ли у него някакви признаци на вълнение? Посмело, госпожице Уестбъри, бъдете напълно искрена с мен.

Строгийт поглед на моя другар забеляза лека промяна по лицето й. Тя почервения и сякаш се колебаеше.

— Да — каза тя най-после. — У мен остана впечатлението, че нещо му тежеше.

— Отдавна ли беше това?

— През последната седмица, струва ми се. Той беше замислен и загрижен. Веднъж започнах да го разпитвам. Съгласи се, че имало нещо, което го мъчи; отнасяло се до служебната му работа. Много е сериозно и не мога да го съобщя дори на вас, ми каза той. Не успях да узная нищо повече.

Холмс изглеждаше сериозен.

— Продължавайте, госпожице Уестбъри. Дори ако ви се струва, че говорите против него — все едно, говорете. Не може да се каже още докъде ще ни доведе това.

— Всъщност аз нямам какво повече да кажа. Веднъж или два пъти той като че ли се готвеше да ми признае нещо. Една вечер говореше колко е важна тази тайна и аз си спомням, той каза, че без съмнение чуждестранните шпиони биха заплатили скъпо, за да я притежават.

Лицето на моя другар стана още по-сериозно.

— Нещо друго има ли?

— Той каза, че ние не знаем да пазим тайни, че за един предател не би било трудно да открадне плановете.

— Наскоро ли беше изказано това мнение?

— Да, съвсем наскоро.

— Разкажете ми за вашата последна вечер.

— Готвехме се за театър. Мъглата беше така гъста, че да търсим файтон беше безполезно. Вървахме пешком и пътят ни минаваше покрай кантората. Изведнъж Уест побягна в мъглата.

— Без да ви каже нито дума?

— Извика нещо и само това беше. Почаках, но той не се върна. Тогава си отидох вкъщи. На сутринта от кантората дойдоха да питат за него. Към пладне получихме ужасната вест. О, господин Холмс, спасете неговата чест! Тя му беше така скъпа.

Холмс скръбно поклати глава.

— Да вървим, Уотсън — промълви той — тук няма какво да правим повече. Трябва да отидем в кантората, от където са откраднали книжата.

Всичко говореше против младия човек, а нашите разследвания само сгъстиха облаците около честното му име — каза той, като сядахме във файтона. — Той се е готвел да се жени, може това да е причината за предателството. Разбира се, били са му нужни пари. Той е имал такива намерения, защото е говорил за това с годеницата си. Едва не я е направил съучастница в измяната, като ѝ е разказал за чертежите. Всичко това е много долно.

— Но, позволи, Холмс, нима неговата характеристика няма значение? После, защо е оставил момичето на улицата и е побягнал, за да извърши престъплението?

— Превъзходно! Да, тук могат да се намерят някои възражения.

Господин Сидни Джонсън, главният чертожник, ни посрещна в кантората с онази почтителност, която обикновено внушаваше на хората визитната картичка на моя другар. Това беше слаб, тънък човек с очила, на средна възраст, бледен и с треперещи ръце — последица от постигналата го скръб.

— Какво нещастие, господин Холмс, какво ужасно нещастие! Вие сигурно сте чули за смъртта на нашия началник?

— Току-що бяхме в неговия дом.

— Кантората ни е съсипана. Шефът ни умря, Кадоган Уест умря, книжата са откраднати. А при това, когато я затваряхме в понеделник, беше безупречна, като всяко друго правителствено учреждение в държавата. Боже мой, страшно е да се помисли дори за тази беда! Уест! Нашият Уест да извърши подобна гадост!

— Вие, значи, не се съмнявате в неговата вина?

— Не виждам друго обяснение на фактите. И все пак, аз бих му се доверил, както на себе си.

— В колко часа затворихте кантората в понеделник?

— В пет.

— Вие ли я затворихте?

— Аз винаги излизам последен.

— Къде се пазеха чертежите?

— В този шкаф. Аз ги и оставих там лично.

— Имате ли пазач?

— Да, но пази и другите отдели. Той е стар войник и е достоен за най-голямо доверие. Не е видял нищо особено през онази вечер. Пък и каква страшна гъста мъгла имаше.

— Да допуснем, че Кадоган Уест е имал намерение да влезе в сградата след затварянето на кантората. Трябвало ли е да има три ключа, за да се добере до документите?

— Съвсем вярно. Един ключ от входната врата, друг от кантората и ключ от шкафа.

— А такива ключове имаше само у вас и у господин Джеймс Уолтърс, така ли?

— Аз нямах ключ от вратата, у мен беше само ключът от шкафа.

— Точен човек ли беше господин Джеймс?

— Да, мисля, че беше такъв. Знам, че носеше трите ключа на една халка. Често съм ги виждал на нея.

— И тази халка той взе със себе си в Лондон?

— Каза, че я е взел.

— А вие не оставихте ли вашия ключ някъде за минутка?

— Нито за секунда.

— В такъв случай, ако кражбата е извършена от Уест, той е имал подправени ключове. А такива у него не са намерени. Още една забележка: ако някой чиновник от тази кантора би пожелал да продаде документите, не би ли било по-просто да снеем копия от тях, вместо да взема оригиналите, както е станало в действителност.

— За това са необходими известни технически познания.

— Но аз предполагам, че господин Джеймс, вие и господин Уест имате такива познания.

— Разбира се, но аз ви моля, господин Холмс, да не замесвате и мен в тази работа. Освен това, за какво са всички тези разсъждения, щом чертежите са намерени у Кадоган Уест?

— А няма не е странно, че той е дръзнал да вземе оригиналите, когато е имал възможност да снеем копия, без да се излага на опасност?

— Странно е наистина, но все пак той е постъпил така.

— Колкото по-дълбоко навлизаме в тази работа, толкова по-неразбираема става. Сега да минем към трите липсващи чертежа. Те са най-важните, ако не се лъжа?

— Съвсем вярно.

— Искате да кажете, че човек, който притежава тези три чертежа, без да има останалите седем, би могъл да построи подводницата „Брус-Партингтън“.

— Аз се изказах в този смисъл, когато ме запитаха от адмиралтейството. Но днес прегледах отново чертежите и сега не съм уверен в това. Двойните прегради с автоматичните клапи са изобразени на един от чертежите, които бяха върнати в кантората. Докато чужденците не ги изнамерят сами, не биха могли да построят подводницата „Брус-Партингтън“. Наистина, лесно биха могли да преодолеят това затруднение.

— Но трите липсващи документа имат огромно значение, нали?

— Несъмнено.

— С ваше позволение аз ще огледам помещението. Други въпроси нямам.

Той огледа ключалката на шкафа, вратата на стаята и най-последно железните капаци на прозорците. Лицето му стана напрегнато, едва когато влязохме в градината. До прозореца имаше храст, някои от клоните му бяха превити или счупени. Той грижливо ги изследва с лупата си, като не остави без внимание и неясните следи по земята. Най-последно помоли главния чертожник да затвори железните капаци и ми показа, че крилата им не прилепват плътно и че някой от улицата лесно би могъл да види какво става в стаята.

— Следите са били изтрети през тези три дни. Сега не значат нищо. Е, Уотсън, аз мисля, че няма какво да правим повече в Уолидж. Да видим няма ли да открием нещо в Лондон.

Но преди да отпътуваме от Уолидж ние успяхме да внесем в нашия списък от факти още един, който ни съобщи човекът от билетната каса на гарата. Той твърдеше с увереност, че е видял Кадоган Уест — когото отлично познавал — в понеделник вечерта, и че Уест бил тръгнал за Лондон с влака, който пристига в Лондон Бридж в 8 часа и 15 минути. Уест пътувал сам и си взел билет за трета класа. Касиерът бил поразен от неговата нервност. Ръцете му

треперели така, че едва успял да прибере остатъкът от парите и чиновникът трябвало да му помогне. Разписанието на влаковете показваше, че влакът в 8 часа и 15 минути е бил първият, с който Уест е могъл да отиде в Лондон, след като се е разделил с госпожица Уестбъри.

— Да съпоставим още веднъж фактите, Уотсън — наруши Холмс мълчанието. — Не съм сигурен дали в ръцете ни е попадал някога толкова тежък случай. Тук всяка стъпка напред води до нови затруднения. Но все пак ние постигнахме някакъв успех. Длъжен съм да отбележа, че резултатът от нашите разпити в Уолидж говори против Кадоган Уест, но следите, които намерих под прозореца, дават начало на ново, по-благоприятно за него предположение. Да допуснем за минутка, че към него се е обърнал чуждестранен агент. Възможно е предложенията на последния да са били направени така, че Уест да не е можел да говори за тях, макар да са го впечатлили, за което свидетелства и фактът, че е намеквал за това пред годеницата си. Много добре. Сега да допуснем, че на път за театъра той е забелязал изведнъж в мъглата фигурата на същия този агент, който е отивал към кантората. Уест е бил буен човек, бързо е изпълнявал веднъж взетото решение. Той се е затичал след този човек, приближил се е до прозореца, забелязал е липсата на книжата и се е впуснал да гони крадеца. С това предположение ние отхвърляме тезата, че никой не би взел оригиналите, имайки възможност да снеем копия. Външният човек е трябвало да вземе оригиналите. Дотук няма противоречие.

— Добре, а по-нататък?

— Сега вече започват трудностите. Най-естествено за Уест би било да хване грабителя и да вдигне тревога. Защо не е постъпил така? Може би книжата са взети от висш чиновник? Това предположение обяснява поведението на Уест. Или крадецът е избягал и Уест е заминал за Лондон, за да го залови в дома му — в такъв случай, разбира се, адресът на крадеца му е бил известен. После, не може да има съмнение, че е трябвало да се бърза, защото Уест е оставил девойката сама в мъглата, без да ѝ обясни нищо. Тука вече сме безсилни; между която и да е хипотеза и факта, че тялото на Уест е било оставено върху покрива на един вагон, лежи цяла бездна. Инстинктът ми подсказва да се заема за работа от другия край. Ако

Майкрофт ни изпрати адресите, може би ще пипнем храбреца и ще тръгнем по две нишки вместо по една.

Както трябваше да се очаква, на Бейкър Стрийт беше пристигнало писмо. Донесъл го бе правителствен куриер. Холмс погледна писмото и ми го подхвърли. То съдържаше следното:

Има много дребни шпиони, но онези, които биха могли да извършат подобни големи работи са малцина. Заслужават да бъдат взети под внимание трима: Адолф Майер, Грейт Джорж Стрийт 13, Уестминстър; Луи ла Ратьор, Камдън Меншънс, Нотинг Хил, и Хуго Оберщайн, Коулфийлд Гардънс 13, Кенсингтън. За последния е известно, че в понеделник е бил в града, а сега е отпътувал. Доволен съм, че работата започва да се изяснява за Вас. Правителството очаква Вашите сведения с най-голямо нетърпение. Получени са настойчиви запитвания от много високо място. Зад Вас, ако се наложи, стоят всички сили на държавата.

Майкрофт.

— Боя се — усмихна се Холмс — че всички коне и хора на кралицата няма да могат да ни помогнат в тази работа. — Той извади своята огромна карта на Лондон и се наведе над нея. — Така, така — каза с доволен вид — щастието, изглежда, започва да ни се усмихва. Да, Уотсън, аз започвам да вярвам, че ние ще се справим с този случай. — Той ме тупна засмяно по рамото. — Излизам сега — само на разузнаване. Няма да предприемам нищо важно, без моя верен другар и биограф. Останете тука, ще се върна след един-два часа. Ако се забавя, вземете перо и хартия и започвайте разказа за това как спасихме отечеството.

Неговото радостно настроение се отрази и на мене, понеже знаех, че е предизвикано от сериозни причини. Чаках го цяла вечер, изпълнен с нетърпение. Най-после към десет часа ми донесоха една бележка.

Вечерям в „Галдини“, Глостър Роуд, Кенсингтън. Елате тук още сега. Вземете със себе си шперц, закрития фенер, длетото и пистолета.

Ш. Х.

Нелош набор от вещи за един мирен гражданин. Аз ги прибрах внимателно под палтото си и се запътих към посочения в писмото ресторант. Моят другар седеше до една малка маса край вратата.

— Вие сте вечеряли? Тогава изпийте чаша кафе и малко кюрасо. Опитайте тези цигари. Не са така люти, както би могло да се очаква. Взехте ли инструментите?

— Те са тук, под палтото ми.

— Превъзходно. Позволете ми да ви изложа накратко какво съм свършил, с някои пояснения за това, което ще правим от тук нататък. Трябва да е ясно, Уотсън, че трупът на този млад човек е бил поставен върху покрива на вагона. Това стана ясно, когато установих, че е паднал именно от покрива, а не от вагона.

— Не е ли било възможно да падне от моста?

— Бих казал, че това е било невъзможно. Ако изследвате покривите на вагоните, ще намерите, че те имат малък наклон и никакъв парапет. И затова ние можем да смятаме за доказано, че тялото на Кадоган Уест е било сложено върху вагона.

— Как са го сложили там?

— Това е въпросът, на който би трябвало да дадем отговор. Тука има един възможен отговор. Вие знаете, че подземната железница излиза на повърхността на няколко места в Уест Енд. Помня, че като съм пътувал, случвало ми се е да виждам понякога прозорци на къщи над главата си. Да допуснем, че влакът е спрял под такъв прозорец. Нима е трудно от там да се постави тялото върху покрива на влака?

— Съвсем невероятна работа.

— Трябва да се върнем към старата аксиома: като изключим всички възможности, онази, която остава, колкото и да е невероятна, трябва да е истината. В дадения случай всички версии се отхвърлят. Когато открих, че главният чужд агент живее в една от къщите, чиито прозорци гледат към подземната линия, толкова се зарадвах, че ви учудих с веселостта си.

— Това не може да бъде.

— И все пак е така. Хуго Оберщайн, Коулфийлд Гардънс 13, стана цел на моите стремежи. Започнах търсенията си от станцията Глостър Роуд Стейшън и се уверих, че всички задни прозорци на къщите в Коулфийлд Гардънс гледат към подземната железница, а освен това — най-важният факт — тъкмо под прозорците на № 13 спира влакът.

— Превъзходно, Холмс! Вие разрешихте загадката.

— Не съвсем, не съвсем, Уотсън. Ние напредваме, но целта е още далече. И така, като прегледах задната фасада на къщата в Коулфийлд Гардънс, аз се уверих, че птицата наистина е изхвъркнала. Тази къща е голяма и, доколкото разбрах, горните ѝ стаи не са мебелирани. Оберщайн е живял с един лакей, който е бил доверено лице на своя господар. Не трябва да забравяме, че Оберщайн е заминал за континента, за да използва своята плячка, а не за да бяга; не е имал причини да се бои от обиск, а мисълта, че ще го посетят любители, не е могла очевидно никога да му мине през ум.

— Не можем ли да направим обиск на законно основание?

— Едва ли.

— Какво можем да направим там?

— А знаем ли ние каква кореспонденция има той?

— Не ми се харесва това, Холмс.

— Драги приятелю, вие ще стоите настрана, на улицата. Аз лично ще извърша цялата престъпна част от работата. Сега не е време да спорим за дреболии. Припомнете си бележката на Майкрофт за адмиралтейството, за правителството, за развълнуваната личност, която чака новини. Трябва да вървим.

В отговор на това аз станах от стола.

— Вие сте прав, Холмс, да вървим.

Той скочи и ми подаде ръка.

— Знаех, че ще дойдете — каза Холмс и за секунда видях в неговите очи, нещо подобно на нежност. В следващия миг той беше отново същият — сух, отдаден на работата си човек.

— До там има половин миля, но ние не бързаме. Да вървим пеша — каза той. — Да не изгубите инструментите. Задържането ви като подозрително лице би се оказало съвсем не на място.

Коулфийлд Гардънс представляваше квартал от тези ниски къщи с колонади и врати — наследство от царуването на кралица Виктория. Мъглата все още тегнеше над града и ни обгръщаше със своята сянка. Холмс светна с фенера и го насочи към масивната врата.

— Здрава работа — произнесе той. — Винтовете са така здрави, както и ключалката. По-добре да влезем в двора. Има отличен проход под арката, в случай че се покаже някой по-усърден полицай. Дайте ми ръка, Уотсън.

След минута ние бяхме в двора. Едва се скрихме в сянката, и в мъглата се чуха стъпките на полицаия. Когато техният звук заглъхна, Холмс се зае с вратата. Той пъхтеше, натискаше, докато най-после вратата се отвори с трясък. Ние се хвърлихме в тъмния коридор и затворихме вратата. Холмс тръгна напред по извитата стълба. Малкото петно на неговия фенер освети прозореца.

— Ето целта, Уотсън — ето, това е той. — Холмс разтвори прозореца и изведнъж се чу глух тътен, който малко по малко се превърна в силен грохот — минаваше влакът. Холмс насочи фенера към рамката на прозореца. Тя беше покрита с гъст слой сажди, но на места тази черна повърхност беше изтрита.

— Тук може да се види, как са смъкнали тялото. Аха, Уотсън! Това какво е? Няма съмнение — това са кървави петна. А ето и други на стълбата. Работата е ясна. Да почакаме влака.

Почакахме малко. Следващият влак излезе от тунела, започна да намалява скорост и като се разтресе, спря със скърцане на спиращките точно под нас. От прозореца до покривите на вагоните нямаше повече от четири стъпки.

— Тъкмо това, което очаквахме — отбеляза Холмс. — Какво ще кажете, Уотсън?

— Това е шедьовър. Вие никога не сте се издигали до такава висота.

— Не мога да се съглася с вас. Откакто възприех мисълта, че тялото е било на покрива, — а това не е бог знае какво — всички останали изводи се наложиха от само себе си. Ако не бяха замесени такива висши интереси, тази точка би била съвсем незначителна. Трудностите са занаят. Но ние, може би, ще намерим още нещо тук.

Слязохме по задната стълба и минахме покрай редица стаи на първия етаж. Една от тях беше трапезарията, с хубава обстановка; в

нея нямаше нищо интересно. Втората — спалня — даде същия резултат. Последната стая обещаваше повече и моят другар направи там подробен оглед. Тя беше пълна с книги и книжа и е била използвана като кабинет. Холмс претърсваше бързо и методично, но лицето му оставаше сериозно — нямаше успех. След един час ние не бяхме направили нито крачка напред.

— Старото куче е прикрило следите — произнесе Холмс. — Неговата опасна кореспонденция е унищожена или отнесена. Ето последната ни надежда.

Това беше малка кутия, поставена на писалището. Холмс я отвори с помощта на длетото. В нея имаше книжа с чертежи и цифри, но нито дума за какво се отнасяха. Холмс нетърпеливо ги избута настрана. В сандъчето оставаше още един плик, пълен с изрезки от вестници. Той ги изтърси на масата и по оживеното му лице изведнъж разбрах, че надеждата отново е възкръснала у него.

— Какво е това, Уотсън? Е? Какво е това? Редица съобщения в колонката за обявите. „Дейли Телеграф“, ако съдим по печата и хартията. Първият горен ъгъл от страницата. Дати няма, но за тях може да се съди по съдържанието. Ето тази трябва да е първата:

Надявах се да ви чуя по-скоро. Съгласен съм на условията. Пишете на адреса от картичката.

Пиеро.

По-нататък:

Много сложно за обяви. Трябва да имам пълен отчет. Плащането ще стане след доставянето на стоката.

Пиеро.

След това:

Работата не чака. Трябва да си оттегля предложението, ако не приемете условието. Дайте размерите на възнаграждението с писмо. Ще ви отговоря в обявите.

Пиеро.

И най-последно:

Понеделник вечерта след девет. Два удара. Само насаме. Не бъдете така подозрителен. Заплащането в наличност веднага след получаване на стоката.

Пиеро.

— Пълен отчет, Уотсън! Само да го пипнем! — Той се задълбочи в размисъл, като потропваше с пръсти по масата. Най-последно скочи на крака.

— Е, моля, това няма да е толкова мъчно. Тук няма какво да правим повече. А сега — в кантората на „Дейли Телеграф“, където ще довършим днешната си работа.

Майкрофт Холмс и Лестрейд дойдоха при нас на следващия ден след закуска и Шерлок Холмс им разказа събитията от вчерашния ден. Лестрейд поклати глава, когато признахме как сме се вмъкнали в къщата.

— Ние не можем да вършим такива работи, господин Холмс — каза той. — Не е чудно, че вие ни превъзхождате. Но няма да отидете много далече и ще поставите и себе си и вашия другар в неприятно положение.

— За Англия, за родината и красотата, а, Уотсън? Жертва пред олтара на отечеството. Какво ще кажете вие, Майкрофт?

— Превъзходно, Шерлок! Възхитително! Но как ще използвате това?

Холмс взе от стола един брой на „Дейли Телеграф“.

— Днес четохте ли обявата на Пиеро?

— Какво! Още една?

— Да, ето я.

Тази вечер. По същото време, същото място. Два удара. Много е важно. Вашата собствена безопасност е заложена на карта.

Пиеро.

— Боже господи! — възкликна Лестрейд. — Ако той се отзове на това, ще го пипнем!

— Така си и мислех, като изпратих обявата — каза Холмс. — Ако вие двамата можете да дойдете с мен към осем часа в Коулфийлд Гардънс, ще се приближим до разгадаването на тази тайна.

Една от най-забележителните способности на Шерлок Холмс беше да отвлича вниманието си от работата и да го насочва към по-леки неща, щом веднъж се убедеше, че работата му не е ползотворна в дадения момент. Спомням си, че през целия този забележителен ден той се посвети на работа върху монографията си за „Полифоничните мотиви на Ласаус“. Аз от своя страна съвсем нямах тази способност, и затова денят ми се стори безкраен. Важното национално значение на работата, вълнението на висшите кръгове, самият характер на предприятиите от нас действия — всичко това изопна нервите ми. Истински ми олекна само, когато след леката закуска, се запътихме към нашата цел. Лестрейд и Макройфт ни посрещнаха, както бяхме уговорили в началото на Коулфийлд Гардънс. Вратата откъм двора беше отворена от предишния ден; аз трябваше да вляза през нея и да отворя входната врата, защото Макройфт Холмс решително отказа да мине през оградата. В девет часа ние всички седяхме в кабинета и чакахме търпеливо нашата жертва.

Измина един час, измина и втори. Когато удари единадесет, глухите удари звучаха като реквием за всички наши надежди. Лестрейд и Майкрофт се въртяха непрекъснато и по два пъти в минута поглеждаха часовниците си. Холмс седеше мълчаливо и тихо, с притворени очи, но цял в очакване. Изведнъж бързо вдигна глава.

— Иде! — промълви той.

Пред вратата се чуха бързи стъпки. Чухме скърцане и след това две почуквания. Холмс се изправи, като ни даде знак да останем по

местата си. Той отвори вратата и когато покрай него се промъкна тъмна фигура, затвори и сложи резето. „Насам“, чухме неговия глас и след минута нашият храбрец беше при нас. Холмс вървеше зад него и когато той се дръпна назад с вик на удивление и тревога, Холмс го хвана за врата и го тласна към дъното на стаята. Преди да успее нашият пленник да се опомни, вратата се затвори и Холмс застана с гръб към нея и с лице към заловения. Непознатият се огледа наоколо, олюля се и се свлече на пода в безсъзнание. Неговата широкопола шапка падна от главата му, шалът се свлече и ние видяхме дългата светла брада и меките черти на изящния полковник Валънтайн Уолтърс.

Холмс учудено подсвирна.

— Този път можете да ме опишете в ролята на магаре, Уотсън — промълви той — аз гонех съвсем друг дивеч.

— Кой е този? — възбудено попита Макройфт.

— По-младият брат на покойния Джеймс Уолтърс. Да, да, разбирам каква е работата. Картите. Но ето той идва на себе си. Аз мисля, че ще ми позволите да го разпитам.

Пренесохме неподвижното тяло на канапето. Нашият пленник се надигна, погледна наоколо с изкривено от ужас лице и прокара ръка по челото се, сякаш не вярваше на очите си.

— Какво е това? — произнесе той. — Аз дойдох тук, за да навестя господин Оберщайн.

— Всичко това ни е известно, полковник Уолтърс — каза Холмс. — Не разбирам как един английски джентълмен може да се държи по такъв начин. Цялата ваша кореспонденция с Оберщайн ни е известна. А също и всичко около смъртта на Кадоган Уест. Позволете ми да ви посъветвам да покажете поне капка разкаяние, като ни откриете това, което можем да научим само от вас.

Пленникът започна да стене и закри лицето си с ръце. Ние чакахме, но той мълчеше.

— Мога да ви уверя — каза Холмс — че най-същественото ни е известно. Ние знаем, че сте имали нужда от пари, че сте подправили ключовете, като сте използвали пазените от вашия брат и че сте влезли във връзка с Оберщайн чрез обяви в „Дейли Телеграф“. Знаем също така, че в понеделник вечерта сте се вмъкнали в кантората, но сте били забелязани и проследени от Кадоган Уест, който, очевидно, е имал

причини да ви подозира. Той е видял как сте извършили кражбата, но не е могъл да вдигне тревога, защото е било възможно да сте взели книгата, за да ги отнесете при вашия брат в Лондон. Изоставил е личните си работи, както подобава на един добър гражданин като него, проследил ви е в мъглата и е стигнал до тази къща. Тук той се е намесил и вие, полковник Уолтърс, сте прибавили към измяната и убийство.

— Не! Не! Кълна се в бога, аз не съм го убил! — извика нашият съсипан пленник.

— Разкажете ни в такъв случай как умря Кадоган Уест, преди да го сложите на покрива на вагона.

— Ще го направя. Кълна ви се. Аз извърших всичко останало. Признавам. Трябваше да си платя дълговете. Страшно ми трябваха пари. Оберщайн ми предложи 5000 лири. Тази сума ме спасяваше от разорение. Но що се отнася до убийство, за него аз съм виновен толкова, колкото и вие.

— Какво е станало тук всъщност?

— Той ме подозираше още от по-рано; той ме проследи, както вие казахте. Разбрах едва на вратата. Мъглата беше тъй гъста, че не можеше да се види нищо. Почуках два пъти и Оберщайн се приближи до вратата. Младият човек се хвърли към нас и поиска да узнае, какво ще правим с чертежите. Оберщайн имаше къса палка. Винаги я носеше със себе си. Когато Уест се опита насила да влезе след нас, Оберщайн го удари по главата. Ударът се оказа фатален. Той умря след няколко минути. Ние не знаехме какво да правим. После Оберщайн си спомни за влаковете, които спират под задните прозорци. Но преди това прегледа книгата, които бях донесъл. Каза, че три от чертежите са важни и че трябва да ги задържи у себе си. Аз не се съгласявах, защото в Уолидж щеше да се вдигне тревога на сутринта. „Трябва да ги задържа — казваше той — защото са много сложни; не мога да им направя копия сега.“ „В такъв случай трябва да ги върна още тази нощ“ — отвърнах аз. Той помисли малко, а после изведнъж извика: „Трите ще задържа у себе си, а останалите ще мушнем в джоба на младия човек. Когато го намерят, вината ще се стовари само върху него.“ Аз не виждах друг начин да се справим и всичко стана така, както каза той. Половин час чакахме влака, който щеше да спре под прозорците. Мъглата беше такава, че ни се удаде да спуснем трупа на

покрива на вагона, без да ни забележи никой. Ето това е всичко, доколкото аз участвах в него.

— А вашият брат?

— Той не ми е казал нищо, но ме завари веднъж с ключовете, и мисля, че ме подозираше. Виждах го по очите му.

В стаята се възцари мълчание. Наруши го Майкрофт Холмс.

— Не можете ли да поправите стореното? Това би облекчило вашата съвест, а може би и възмездието ще е по-леко.

— Как?

— Къде е сега Оберщайн с книгата?

— Не знам.

— Не ви ли е оставил адреса си?

— Той казваше, че мога да му пиша в хотел „Лувър“ в Париж.

— Ето перо и хартия. Седнете до масата и пишете под моя диктовка. На плика напишете дадения от него адрес. Ето така. Сега писмото:

Драги господине, Вие разбира се, помните, че в нашата работа липсваше една подробност. Сега аз имам възможност да Ви предоставя и нея. Това ми струваше много грижи и би трябвало да поискам от Вас една добавка от петстотин лири. Не бих искал да се доверя на пощата, а освен това бих приел само злато или банкноти. Бих дошъл при Вас сам, но пътуването ми ще събуди нежелани подозрения. Затова ще Ви чакам в пушалнята на Чаринг Крос в събота по обяд. Запомнете, че бих приел само злато или банкноти.

— Така е отлично. Ще бъда много учуден, ако нашият любимец не се хване на тази въдица.

И той се хвана! Факт е, че Оберщайн, в стремежа си да довърши своята работа, се хвана на въдицата и беше осъден да излежи 15 години в един от британските затвори. В неговата пътна чанта бяха намерени безценните чертежи на „Брус-Партигтън“, които той е носил из всички морски държави, увеличавайки тяхната цена.

Полковник Уолтърс умря в затвора на втората година след сполетялата го беда. Колкото до Холмс, той се върна с нови сили към своите „Полифонични мотиви на Ласаус“, които бяха отпечатани и предизвикаха възхищение у познавачите. След няколко седмици узнах случайно, че моят другар е прекарал един ден в Уинздор, където се върна с необикновено хубава изумрудена игла на вратовръзката. Когато го попитах, откъде я е купил, той отговори, че му е била подарена от една прекрасна дама, защото му се било паднало щастието да ѝ направи неголяма услуга. Той не каза повече нито дума, но аз мисля, че мога да отгатна августейшото име на тази дама, и не се съмнявам, че иглата винаги ще напомня на моя другар за случая с чертежите на „Брус-Партигтън“.

[1] Държавен преврат ↑

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.